

דישון חנקני סתווי באפרסק- האם יש צורך?

כמויות הדשן המקובלות במטעי האפרסק (התייחסו לאפרסק, אך האמור נכון גם לנקטרינה) הם כ-20-15 ק"ג חנקן וכ-25-30 ק"ג תחמוצת אשלגן. השינוי בכמויות הוא ביחס לבדיקות העלים ולעומס היבול (Kremer, 1995). לרוב מקובל לדשן את רוב כמות החנקן ואת כל כמות האשלגן עד קטיף, ולהותיר כ-5 ק"ג חנקן לדישון סתווי. השאלה היא האם ישנה תועלת בדישון חנקן סתווי, כאשר לעיתים (בעיקר בזנים מאוחרים) העלווה במטע כבר חלשה, צריכת המים בירידה ובכלל העץ ברמת פעילות נמוכה.

כדי לענות על שאלה זו אנו נדרשים לבחון את תכולת החנקן באיברי העץ השונים לאורך עונת גידול.

האיבר שמשמש כמבלע הגדול ביותר לחנקן (כ-40% מכלל החנקן בעץ) באפרסק הוא כמובן העלים. החנקן משמש ליצירה של חומצות אמינו המרכיבות את החלבונים שבצמח, וכן מרכיב חשוב במולקולת הכלורופיל שמקנה לעלה את צבעו הירוק. מלבד העלים, הפרי מכיל כ-20% מכלל החנקן באפרסק. מלבד איברים אלו, יתר החנקן בעץ מתחלק בין האיברים המעוצים-גזע, ענפים ושורשים (Rufat & DeJong, 2001).

מבחינת החלוקה הפנימית של החנקן באיברים המעוצים, מתברר שישנה הסעה פנימית של החנקן בין האיברים השונים, ולאורך העונה החנקן נע בין האיברים השונים וריכוזו משתנה.

תחילת העונה מאופיינת בהסעה משמעותית של חנקן מהשורש אל העלים המתפתחים, ולאחר מכן לפרי. החנקן שנקלט מבחוץ מתחיל להגיע אל העלים והפרי המתפתח רק כמה שבועות מאוחר יותר. בשיא תקופת גידול הפרי והתפתחות האיברים הירוקים 'מתרוקנים' האיברים המעוצים ומעבירים הרבה מהחנקן שבהם אל העלים והפרי.

אחרי קטיף ולקראת השלכת מתרחש תהליך הפוך- העלים מתרוקנים מרוב החנקן שבהם עוד לפני שהם נושרים, ומסיעים אותו אל האיברים המעוצים. בשלב הזה של העונה השורש הופך להיות איבר האגירה הראשי. הוא אוגר מבפנים ומבחוץ- קולט חנקן מתמיסת הקרקע וקולט מהעלים לפני נשירתם. השורש למעשה משמש כ'בנק' החנקן של הצמח לקראת העונה (Muñoz, Guerri, Legaz, & Primo-millo, 1993; Policarpo, Di Marco, Caruso, Gioacchini, & Tagliavini, 2002).

לאור זאת, נראה כי הדישון הסתווי החנקני רצוי ומומלץ בהחלט.

אנו ממליצים לדשן את הדישון החנקני הסתווי במשפחת דשני 'בלו', מייצב החנקן המייעל מאוד את הדישון החנקני ומונע שטיפה של חנקות מתחת לבית השורשים

ספטמבר 2019

דישון חנקני סתווי באפרסק- האם יש צורך?

לגבי הכמויות והמינונים, ושאלת הדישון הסתווי האשלגני ו/או הזרחני, מומלץ להיוועץ באגרונום דשן גת שבאזורכם.

יעקב הניג, אגרונום

yacovh@deshengat.co.il

054-4361147

Kremer, U. (1995). המלצות דישון למטעים נשירים.

Muñoz, N., Guerri, J., Legaz, F., & Primo-millo, E. (1993). Seasonal uptake of ^{15}N -nitrate and distribution of absorbed nitrogen in peach trees. *Plant and Soil*, 150(2), 263–269. <https://doi.org/10.1007/BF00013023>

Policarpo, M., Di Marco, L., Caruso, T., Gioacchini, P., & Tagliavini, M. (2002). Dynamics of nitrogen uptake and partitioning in early and late fruit ripening peach (*Prunus persica*) tree genotypes under a mediterranean climate. *Plant and Soil*, 239(2), 207–214. <https://doi.org/10.1023/A:1015074106848>

Rufat, J., & DeJong, T. M. (2001). Estimating seasonal nitrogen dynamics in peach trees in response to nitrogen availability. *Tree Physiology*, 21(15), 1133–1140. <https://doi.org/10.1093/treephys/21.15.1133>

